

ALGUVOS BARAS

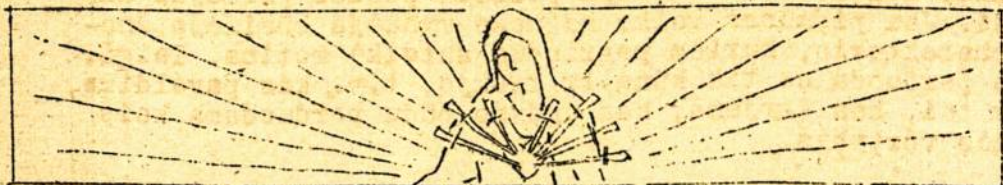

MOTINOS DIENAI

Neperiodinis leidinys Nr. 5

ALGUVOVOS BARAS

* KEMPTEN ~ 1946.V.5 ~ NR5 *

JUMS, LIETUVOS MOTINOS - KENČIANČIOMS SIBIRO
TAIGOSE, TĖVIŠKĖS GRIUVĖSIUOSE SAUGOJANČIOMS
TAUTOS ŽIDINIO LIEPSNELE, KLAJOJANČIOMS SVE-
TIMUOSE KRAŠTUOSE - ŠIUOSE ŽODŽIUOSE ATNEŠAME
SAVO ŠIRDĮ.

VYTAUTAS VOLERTAS

ŠVENTOJI GĮJA

Gyvybė, kurios esmės nei suprasti, nei išaiškinti iki šio laiko nesugebėjo joks mokslininkas, nuostabių būdų šventa ir nenutrūkstama gija eina per kartų kartas. Kiekvieno gyvo padaro uždavinys ir jo svarbiausias tikslas yra gyvybės perdavimas. Tačiau žmogus, savo psichiniu pasauliu iškildamas virš visų gyvių, šalia vitalinio uždavinio turi ir antrąjį, gal dar svarbesnį: perimti, pakelti ir perduoti dvasinius laimėjimus.

Viską kuriančioji ranka yra taip sutvarkiusi, kad žymiai didesne dalimi abi šios žmogiškosios pareigos patiktos motinoms. Gal sąmoningai gamta, norėdama ypač išryškinti gyvybės svarbą, gimimą susiję su dideliais skausmais. Šiuo atveju noroms nenoroms motina pajunta, kad jos kančia ir skausmai turi nepaprastai didelį atlyginimą - naujos gyvybės atsiradimą. Be to, galvojančios, kuriančios, turinčios psichinį pasaulį gyvybės. Atseit, kartu gimsta dvejos prigimties sąlygos, kuo negali pasigirti nė viena kita gyva būtybė.

Žmogus, stiprėdamas fiziniškai, kartu auga ir savo dvasia. Dvasinis, kaip ir fizinis vystymasis reikalauja paramos - auklėjimo iš šalies. Vaiko siela tam tikra prasme

----- 2 -----

yra lygintina nerašytai lentai, kuri bus užpildyta aplinkos sąlygų ir auklėjamosios įtaigos. Veik visą pirmųjų metų laiką kūdikis praleidžia su motina, kuri jį prilaiko pirmame žingsnyje, gelbsti pirmame žodyje, padeda pažinti ir skirti spalvas, skonį. Jį perspėja nuo pavojingo veiksmo, vaiko lūpose įduoda pačius svarbiausius ir gražiausius žodžius. Tad nenuostabu, kad kūdikis persiima motinos dvasinę nuotaiką, kad savo būdu tampa panašus pačiai pirmajai auklėtojai. Jau pirmuose vaiko metuose ryškėja būsimojo žmogaus charakteris, kuriam pagrindus suteikė motina. Taigi, motina perduoda ne tik kūną ir kraują, t.y., kas paveldima, bet ir tai, kas įgyjama, kas ugdymo būdu perduodama kaip dvasinės vertybės.

Matydami šiuos du didelius motinų uždavinius, gerbkime jas ne tik už sentimentalius mažų dienų prisiminimus, už jų vargą ir nemiegotas naktis, bet kartu ir už pasaulio egzistencijos ir jo dvasinės kultūros palaikymą.

Žmogaus gyvenimo kryptis didele dalimi priklauso nuo vienaip ar kitaip veikiančių sąlygų. Kartais klumpama ne vien iš savo kaltės, o ir vargų našta - ar buities skurdamas nepareina nuo pačio esmens valios. Tokiose valandose ieškoma paramos ir paguodos. Pagalbon ateina dieviškojo gyvenimo Motina, kuri nepastebimu būdu kiekvieną guodžia, ramina, gelbsti. Ar surasime Jai gražesnę vardą, kaip "Nu-lūdusiųjų Paguoda"? Ši Motina savo amžinu budėjimu kūdikio, suaugusio ar šarma pabalusio senelio žingsniuose lemia mūsų paskutinį atodūsi.

Augdamas tam tikroje tautinėje bendruomenėje, žmogus tampa susietas su vienu ar kitu kraštu, kurio vaisiais maitinasi, kur braidžiojo vargo vieškeluose, arba džiaugėsi pavasarį pražydusiu medžiu. Šis prisirišimas prie žemės ypač ryškus lietuvių tautai, nes mes turime itin stiprų regionalinį ir specifinį tautinį charakterį, savo papročiais ir būdu besiskiriantį nuo kitų tautų. O per amžius už savą žemę kentėti vargai ir lietas kraujas mus fiziniškai įaugino į Lietuvos žemės dulkes, be kurių mums blanks bet koks gyvenimas svečiose šalyse. Už tai mes Lietuvą laikome taip pat savo motina, nes jos kalnelių duona mus augino ir stiprino.

Motinos Dienoje sutelkime šias tris sąvokas, nes jos visos mums yra motiniškojo pobūdžio.

Dr. J. Jokševičene.

Ji gyvena tik tau

Rašytojas Kellerman'as viename savo veikale labai teisingai ir gražiai pavaizduoja motinos meilę. Jis aprašo keliautoją, kuris Tolimuose Rytuose kurį laiką gyveno pas vienišą ir visų pamirštą senutę. Sūtemą valandomis senutė ateidavusi pas svečią ir ilgai pasakodavusi apie savo vaikus, kurių ji turėjusi net 27. Jie visi buvę jai geri, visi meilūs ir brangūs, tačiau sūnus Salimas buvęs visų geriausias, gražiausias, mylimiausias. Labai dažnai ir ilgai keliautojas turėjęs klausytis senutės ugningų kalbų apie Salimo grožį, jėgą, sumanumą, narsumą ir nuostabų širdies gerumą. Dėl tų privalumų Salimą pamilęs garbingasis šalies valdovas. Iš pradžių Salimas jam tarnavęs, bet karalius taip pamilęs jį, kad išleidęs už jo savo vienturtę dukrą ir pusę karalystės jai kraščio užrašęs. Ir pasakiškos garbės pasiekęs, Salimas nepamiršęs savo motinos. Tuoj po vestuvių jis su didžiule vilkstine kupranugarių, apkrautų brangiomis dovanomis, ir būrio palydovų lydimas aplankęs ją, savo senutę motiną. Labai nudžiugusi senutė, pamačiusi savo sūnų, bet dar labiau – pastebėjusi, kad Salimo didžioji garbė nepajėgusi pakeisti. Jis buvęs visai neišdidus – palydovų akvivaizdoje nulipęs nuo kupranugario ir, atsiklaupęs prieš ją, bučiuodamas ranką, taręs: – Miela motinėle, už savo laimę ir garbę esu tik tau dėkingas. Tu tiek išvargai, mane augindama ir auklėdama, todėl tavęs niekada neišsižadėsiu ir neapleisiu. – Tų pasakojimų metu atrodydavę, kad senutė gyvena vien tik Salimo laime ir meile. Syki, kai keliautojas ruošėsi išvykti toliau, senutė sunkiai susirgo. Niekas neatėjo jos slaugyti, ir keliautojui pačiam teko senutę numarinti. Jos paskutiniai žodžiai buvo: „Salimas, apie kurį tiek daug esu tau pasakojusi, prieš daugelį metų, turėdamas vos aštuonis metus, ežere nuskendo“.

Kaip aiškiai čia Kellerman'as pavaizduoja motinos meilę ir širdį. Motina, turėdama 26 gyvus ir sveikus vaikus; negali pamiršti prieš daugelį metų nuskendusio sūnelio. Iki paskutinės gyvenimo skymirkos ji nešioja sūnaus paveikslą savo širdy, ji, tiesiog, gyvena juo. Gyvųjų vaikų pamiršta, motina kuria gražiausią, pilną laimės ir visokių vertybių gyvenimą savo širdies kūdikiui, kuris turi išreikšti jos motinišką meilę ir idealizmą. Mirties valandą vaikų apleista, ji mano, kad mirusis būtų to nepadaręs, jis vienas atlygintų jai už visus.

Gimus kūdikiai, motina fiziškai nuo jo atsiskiria, bet sielos ryšys nenutrūksta amžinai. Vaikas motinai – tai kūno, kraujo ir sielos dalis. Vaiko džiaugsmas yra dvigubas: motinos džiaugsmas, o kančia – motinos kančia. Motinai vaikas lieka lygiai brangus ir artimas kūdikystėje, jaunystėje, subrendęs ar amžius palaužtas. Visą laiką ji gyvena savo vaiko gyvenimu: jo garbė – jos garbė, jo nelaimė – jos nelaimė... Juk kiekvienas prisimename savo skaudžiuosius praeities išgyvenimus, kuriuos norėjome slėpti nuo visų, ypač nuo motinės. Tada galvodavome, kad mes juos perkęsime nesužalodami savo sielos pasaulio, o motina giliai įsidės sielon, kentės ilgai, ir tai dar labiau ją palauš, prislėgs... Ir kai, nuriję ašaras su šypsančiu veidu, norėdavome pasirodyti esą ramūs ir laimingi, net artimiausi draugai ir draugės patikėdavo, o motina puikiausiai išskaitydavo sielos nuotaiką. Kiekviena motina ir be žodžių daug geriau supranta, it išgyvenus, vaiko laimę ar kančią, negu geriausias ir artimiausias žmogus iš ilgiausių mūsų pasipasekojimų. Todėl motinos sielon susitelkia visi ir visų jos vaikų kentėjimai; o ji visus juos, kartu su savaisiais, išgyvena-perkenčia. O motina ir savų skausmų turi daugiau, negu kiti žmonės. Ji lygiai su kitais kenčia moralinius skausmus, kuriuos dažnai dėl savo motiniško jautrumo perdeda, padidina. Visi žmonių fiziniai skausmai, kaip mirtis, ligos,

visokiausi trūkumai, reikia ir motinai pakelti. Bet motina, vien tik dėl savo motinystės pašaukimo, turi pakelti dar visą daugybę specifinių ligų, kurios dažnai esti skausmingesnės ir pavojingesnės už daugelį, kurias mes sunkiomis vadiname. O kiek motinų ir mirti turi tik dėl šių negalavimų.

Drąsiai tad galima tvirtinti, kad nė vieno žmogaus širdis nėra taip skausmų erškėčiais subadyta, kaip motinos. Skausmas žmogų dvasina, jį pašvenčia ir artina prie Dievo, ir Motinos vardas, vien dėl savo kančių daugumo ir sunkumo, daros šventas.

Mūsų tautą ištiko skaudus likimas. Daugelis tautiečių šiandien išvyti iš tėvynės ir blaškomi po įvairiausius plačiojo pasaulio kampus. Ne vienas savo brangią močiutę palikome tėvynėje, kuri skęsta varge ir kančioj. Laukia močiutė grįžtant savo sūnaus, dukters, bet vis nesulaukia ir kada dar sulauks?... Jos kančią didina rūpesčiai: ar jos vaikai nežuvo, ar turi pastogę, ar nealksta... Gyvenimas yra auka ir malda Visagaliui už ištremtuosius savo vaikus. Jos troškimas – dar kartą prieš mirtį pamatyti savo vaiką. Ji tiki, kad kiekvienas mūsų elgesys yra jos mokslo ir meilės ilgesio įgyvendinimas, o jos vaiko asmenybė, kančių nuskaidrinta, nebeturi tų silpnųjų, dėl kurių kadaise ji tiek daug kentėjo. Ir mūsų laukiančioji močiutė tikriausiai savo gūdžios vienvietės svajonėse mus išpuošė gražiausiomis savybėmis, lyg ana senutė savo sūnų Salimą. Ji laukia mūsų sugrįžtant ne iš karališkos garbės aukštybių, bet iš tremtinio vargo ir skurdo, todėl teisėtai mus tikisi pamatyti ne tokius, kokie išvykome, bet geresnius, kančių nutaурintus. Ji nori, kad ją pasveikindami tartume: "Motin, tremtinio pavojus ir vargus pernešiau Tavo palaiminimo stiprinamas, ašarų palydėtas, maldų remiamas. Tad grįžtu vertas Tavo kančios ir ašarų. Gyvenau taip, kaip mane mokei, buvau visada mintimi su Tavim ir esu toks, kokio laukei".

Sugrižę ne vienas tėvynėje rasime tik kapą tos, kuri mus užaugino. Kapą, kurį palikome išvykdami ar svetimos rankos supiltą, kai motinėle nestlaikė per skaudžios gyvenimo dalies, o gal ir už mūsų gyvybę nedora ranka nutraukė jos kančių ir lūkesčių dienas. Ir motinos kapas pareikalaus iš mūsų apyskaitos...

Motinos Dieną prisiminkime savo brangią Močiutę, kenčiančią Tėvynėj, šaltam Sibire vargo kelius einančią, ar kape amžiams nurimusią. Siųskime, nors mintimis, savo vaikiškus sveikinimus ir didžius pasiryžimus būti ir grįžti motinos vertais sūnumis ir dukromis. Motinos Diena dar labiau įpareigoja laiminguosius, kuriuos ištrėmimo keliais Motina lydi. Jie turėtų dar geriau suprasti, atjausti ir išipareigoti tai, kuri jiems čia atnešė brangiosios Tėviškės ir namų židinio dalį. Motina gyveno, gyvena ir gyvens amžinai ne sau, bet savo vaikui.

A. Tyrulys

Gal niekad

Gal niekad, niekad aš neberegėsiu
 Taip artimo man tavo veido, motin,
 Ir vienas slinksiu šiuo niuriu pavėsiu
 Ir dėsiu savo meilę skausmo žodinė.

Praslinks diena, kasdieną vakaropi,
 Tu atsidusęs maldai tyliai, šventai,
 Žinau, kaip dėl manęs pajusi sope
 Ir ašarą, kuri skausmingai krenta.

Gal kaltas aš, kad nuo tavęs pabėgau?
 Gal man per mažą savo meilės teikė?
 O ne, o ne! Kiek kartų tik paliegau,
 Mane skaisčiausia meile guodėi veikiai.

Aš niekad neužmiršiu tavo veido,
 Taip artimo pasilgusiajai širdžiai,
 Kurin kančios šešėlis nusileido,
 Ištikęs širdis mūs likimo kirčiui.

Jaučiu, kaip Tavo maldos

Jaučiu, kaip tavo maldos nuolat lydi
 Mane, o metin, šioj lemties kelionėj,
 Kai mano klaikios dienos pasiklydę
 Neranda išėjimo iš šio klonio.

Maldos gražiausios atdūsi giliausia
 Tu man siunti kaip skeidriąją palaimą:
 Vėl tavo kūdikis klusnus derausi,
 Kada už rankos tavo meilė paima.

Kur aš bebūčiau, kur tik benuklyščiau,
 Tu siesi vis mane kaip aukso ryšiu:
 Per tavo maldą man lengvės lemtis čia,
 Per tavo maldą aš, tikiu, sugrįšiu.

Tik ar bebūsi ten ar jau danguose
 Tave sugrįžęs iš kelionės rasiu,
 Tu laukdama ar šen ar ten vis guosi
 Ir stiprinsi pavargusią man dvasią.

Motinu Žeme

Moteriške, štai tavo sūnus.
Štai tavo motina* /Jon.19,26-27./

Kai praeidamas pavasaris gegužės žiedais nubirsto žalia žemės paviršių, džiaugsmo sklidinčioje žmogaus širdy slėpi didi pagarba ir dėkingumas kuriančiai didybei, kuri galingos jėgos, nuostabaus grožio ir didžio švelnumo sąskamby kuria naujus vaisius. Stebėdamas gražiuosius žiedus, nė negalvodamas jauti-žinai, kad netrukus jų vietoje rasi sėklas, vaisius... Tada prisimeni ir pats esąs lyg tas augalas, kurs turėjai savo gyvenimo gegužį, gyveni nokinančią vasarą ar linksti savojo rudens vėjų siūbuojamas, šalną ruošiamas besistartinančios žiemos poilsiui. Ir tu turėjai gražų, brangų ir tai nuosavą žiedą, kurs pradėjo, brandino ir aprūpinęs paleido skristi tave į gyvenimo sodą, kur turi žvėdėti, nokti... Tą vienintelį žiedą tu vadini pačiu gražiausiu, pačiu švenčiausiu Motinos vardu. Tad visai natūralu, kad gegužis skiriamas tavo Gimimo ir Atgimimo Motinoms. Taip, tu turi dvi motinas, nes skiriesi nuo žiedų, kurie žydi kiekvienų metų pavasariais... Vienas žiedas pagimdė tave audringam laikui, antras – palaimintai amžinybei. Tave pagimdžiusią Motiną skyrė tau pastovieji prigimtės dėsnių; pats gi Dievažmogis, pirm negu atidavė Tėvui dvasią, tau atidavė Atgimimo Motiną – Mariją, (plg. J.19,25-30). Ir kiekvieną gegužį tu šiom Motinom skiri.

Prisimenu vieną lietuvį, atvežtą iš tėvynės pavojingiems pafrontės darbams. Dirbo vargšas kurtu su bendros nelaimės draugais sprogstančių sviedinių ir kulų krušoje, bet nemačiau jo veide ir veiksmuose nerimo, nei baimės. Syki jį parodė man brangią relikviją, kurią nešiojo ant kaklo drauge su motinos dovanotu kryželiu. Svarioje skepetėlėje buvo žiupsnelis žemės.

– Tai žemė iš mano motinos darželio, kuri ji pati savo rankomis įdirbdavo, tvarkydavo. Jei žūsiu, ji atstos lietuvišką kapą, jei gyvas grįsiu – parnešiu ją savo motinai, o ir tada gali tekti ją motinos kapą paberstyti!..

Motinos žemė! Juk mes jos taip labai pasiilgstame. Ją prisiminę, su poetu guodžiamės:

*Tavo, žeme, šviesus atminimas
Mus per visa kelionę lydės*

/Brazdžionis, Sv. Kalnai, 100 p./

Šimtai ir tūkstančiai lietuvių motinų ten šventė savo pavasarius ir gyvenimo rudens palaužtos ten pat atsigulė. Ir kaip teisingai yra išsireiškęs anglų rašytojas Baironas, kad tos dulkės, kurias mes mindome, kurias mažytis vėjelis taip lengvai nešloja, kadaise buvo gyvos, jautė, mylėjo ir kentėjo! Taigi, nesuskaičiuojamoje daugybėje mūsų tėvynės žemės dulkių yra begalės tokių, kurios kadaise buvo motinos, mūsų motinos, o paveldėjimo keliu jų kraujas tebeteka mūsų gyslose.

ant kelių maža migdė
ir lopšy mane lingavo" /Biliūnas/.

O palaimintieji kūdikystės takai, kuriais močiutė mus vedžiojo ar nėra brangioji relikvija, neatskiriama nuo motinų žemės? Kiek sūnų didvyrių davė motina Lietuvė! Taip, ten prie Baltijos, Nemuno perjuosta, mūsų Motinų ir Motinų Motinų žemė!

1925 Jubiliejiniiais Metais lietuviių būrelis nuvyko į Romą. Didžiojoje Vatikano audiencijų salėje tarp daugelio, iš viso pasaulio suplaukusių maldininkų, ir jie laukė Baltojo Senelio – Popiežiaus Pijaus XI. Popiežiui prisiartinant, grupių vadovai pasakydavo, iš kurios valstybės jie atvykę. Prisistatė ir lietuviai:

- Lituanie sumus! /Lietuviai esame! /

- Lietuviai! Utique, scis Lituaniam terram Marianam! -
Lietuviai! Taip, žinau Lietuvą, Marijos žemę!/- atsakė
Didysis Popiežius.

Tas pasakymas nustebino ir ne vieną lietuvį, o dar
labiau - kitų kraštų maldininkus.

- Kaip, Lietuva Marijos žemė? Pirma kartą girdžiu! -
ir šieandie dar ne vienas pagalvos.

Viešose ir oficialiose audiencijose Kristaus Vietinin-
kai nejuokauja ir komplimentų nežarsto. Štai tik keletas,
trumpai suminėtų ir popiežiui žinomų, priežasčių.

Reikia priminti, kad Pop.Pijus XI dar tebebūdamas Benedikto XV pasiuntiniu Rygoje arkiv. Achilles Ratti, lankėsi besikuriančioje Lietuvoje. Kaune jis daug ką asmeniškai pažino. Vienoje Kunigų Seminarijos auditorijoje iki bolševikmečio /ar tebebuvo vėliau - negaliu garantuoti/ kėbėjo marmurinė lenta, liudijanti, kad ten jis kalbėjo būsimiems kunigams. Jis visai privačiai ir slaptai yra lankęsis ir ki-

Aušros Vartų Dievo Motina,
globoki Lietuvos motinas ir jų vaikus!

tuose miestuose bei miesteliuose ir stebėjęs lietuvių gyvenimą, papročius. Pavakvojo Mažeikiuose visai paprastučiame S. viešbutėlyje, ir tik išvykstant šeimininkai ir kunigai tesužinojo apie jo buvimą. Taigi, jis Lietuvą galėjo gerai pažinti ir teisingai įvertinti. Štai tos priežastys, vertusios Popiežių tokiu garbingu ir brangiu titulu Lietuvą apdovanoti.

MARIJOS ŠVENTOVĖS LIETUVOJE: L A U Š R O S V A R T A I.
Reikia tik syki ten būti ir, bendrai peržvelgus visas padėkos votas, vos vieną kitą jų įrašą paskaityti ir galima įsitikinti, kad vien dėl Aušros Vartų Lietuva verta Marijos Žemės vardo. 2. Š i l u v a. Protestantizmo išigalėjimo laikais, kai visoj žemaičių vyskupijoje /1575 m./ buvo vos 8 katalikų bažnyčios, Šiluvoje piemenėliams pasirodė Dievo Motina /apie 1578 m./. Stebuklingai Lietuva apsivalo nuo protestantizmo. Šiluva išgarsėja daugybė stebuklų. Kasmet rugsėjo 8 d. suplaukia ten tūkstantinės minios. 3. Ž e m a i č i ų K a l v a r i j a. Garsi stebuklais nuo vysk. Jurgio Tiškevičiaus laikų. Jis ten įsteigė Kryžiaus Kelius - Kalvarijas. Kiekvienų metų liepos 2-12 d.d. ten galima tikrai pajusti, kad lietuvis jaučiasi Marijos vaiku. 4. P a ž a i s l i s. 5. K r e k e n a v a.

LIETUVIŲ PRISIRIŠIMAS PRIE MARIJOS. Nė vien garsiosiose mūsų Tėvynės šventovėse pastebime besireiškiantį pamaldumą, bet ir kasdieniniam lietuvių gyvenime. Sekmadienių ir šventadienių rytais mūsų tėvelių namuose būdavo giedamos Marijos Valandos, Rožančius. Paskutiniu laiku šis paprotys išliko bažnyčiose ir tik nedaugely šeimų. Baigiant pamaldas, tebegiedamos Marijos Karunkos.

Kaip nuostabiai ir šiandie tebemėgstamos Gegužinės pamaldos. Kaimų gyventojai išsirangia koplytėles ir, baigę darbus, visi ten skuba. Net pavienės šeimos gieda atskirai. Spalių mėnesį visur kalbamas Marijos Rožančius. Daugelis Lietuvos bažnyčių pašvęsta Marijai, o nerasi nė vienos, kurioje nebūtų Marijos altoriaus ar bent paveikslo. O kur Marijos brolijos, atlaidai, privačios praktikos, eot. Lietuvniui Marija tikrai buvo Motina, kurios meilė stiprino juos, tad vertai Popiežius ją Marijos Žeme pavadino.

Brangi mūsų Motinų Žemė ir garbinga jos praeitis. Lenkdamį galvas šventai Motinystei, pajusime visi didžią pareigą - būti sūnumis ir dukromis, vertais Motinų Žemės.

-:-:-:-:- 10 -:-:-:-:-

M. Šešplaukis
 Motina naujesniojoj
 Lietuvių Poezijoje

Pagarba Motinai lietuvių poezijoje reiškėsi jau nuo seno. Ne tik individualinė, bet ir liaudies kūryboj, ypač dainose, buvo iškeliama meilė, pagarba, dėkingumas motinai. Motinos diena, galėtume sakyti, tuos motinos pagerbimo atributus, kurių randame mūsų kūryboj, dar labiau išskėlė ir paryškino. Pasiklausę dainų, daug sykių nugirsim mintint motiną. Į ją kreipiasi dukrelė ar sūnus sunkiose gyvenimo valandose, ji juos guodžia, duoda jiems patarimų, kaip išsiversti sunkumose. Motinos, ir dukters santykiavimo motyvas lietuvių dainose labai dažnas. Ne tik pas močiutę tebegyvenanti dukrelė, bet jau ir ištekėjusi motinoj mato savo auklėtoją ir paguodą.

Motinos motyvas iš liaudies dainos daugiur yra perėjęs į individualinę lyriką. Motina perduoda savo sūneliui ar dukrelei visą tėviškės sielą, visus su ja susijusius niuansus. Maironis, šį motyvą pavaizduodamas, kaip tik ir eina liaudies dainos keliu:

Ten močiutė užlingavo
 Raudomis mane,
 Į krūtinę skausmą savo
 Liejo nežinia.

Naujesniojoj lietuvių poezijoje motinos vertės ir pagarbos iškėlimas ypač susijęs su motinos diena. Atsirado, sakytume, motinos pagarbos kultas, kurio jį, iš tikrųjų, yra verta ir užsitarnavusi. Nors, iš kitos pusės, čia ir kito tikslo slypėta: būta, mat, meto kad ir mūsų nepriklausomoj Lietuvoj, kada ne viena motina ar būsimoji motina pamiršdavo savo šventąją pareigą, ir motinos diena kaip tik buvo paskatinimas tos pareigos geriau žiūrėti. Kaip ten bebūtų, mūsų poetai tačiau į motinos pagarbos reikšlą žiūrėjo rimtai, idealistiškai. Jie, gali sakyti, labiausiai ir prisidėjo prie motinos reikšmės ir vertės iškėlimo.

Tačiau tarp motinos pagerbimo senesniojoj ir naujesniojoj lietuvių poezijoje esama nemaža skirtumo. Jei senesnioji mūsų poezija, ypač liaudies, į motiną žiūri daugiau iš etinės pusės, tai naujesniojoj daugiau pastebėsime estetinio momento. Nors negalima pamiršti, kad tie du momentai dažniausiai vienas kitą papildo ir yra neišskiriami ir tik iš dalies turėjo tiesos tie filosofai, kurie sakė, kad žmo-

gu pirmiausia reikia auklėti estetiškai, kad jis taptų
etiškas.

Naujesniojoj lietuvių poezijoje ypač išsivystė, šalia daugelio kitų, motinos ir kūdikio motyvas. Tai vienas iš būdingiausių motyvų, kurio pradžia glūdi giliausioje žmonijos sąmonėje ir kurį menė akivaizdžiai išreiškia Raffaelio *Madona su dieviškuoju kūdikiu ant rankų*. Kad motina dargi būčiuoja kūdikio rankutę – yra nuostabus ir jaudinantis motyvas, kuris turi reikšti, kad motina jaučia dėkingumo dėl amžinos žmonijos vystymės paslapties.

Motinos meilė lydi jos sūnelį ar dukrelę per visą gyvenimą ir visose gyvenimo būklėse, net ir motinai ir vaikui esant toli vienos nuo kito. Atsidūręs net kitame pasaulyje krašte, sūnus jaučia motinos meilę, jos guodžiančią širdį ir laiminančią ranką: Mamyte mano, tave apleidau, ilgai klajojau /J.Tysliava/. Motina tai laimė, širdin nusileidus: O Motina, laime, širdin nusileidus /P.Vaičiūnas/. O motinos meilė tai tartum skaidriai šviečianti saulė, berianti šilumą, gaivinančius spindulius. "Motina, man saulė tavo meilė mana", sušunka poetas /Bern.Brazdžionis/. Jos vardą jam šneka gimtoji žemė, jos meilę šlama tėviškės gėlės, jis prašo nepalikti jo vieno našlaičio, jis žada meilę už meilę:

Tau širdim už širdi, tau vargu už vargą,
meile tau už meilę atiduot einu,
kaip obels viršūnė paguost galvą marga
ir pernešti žemės mirštančių dienų.

Kol buvo ramūs ir geri laikai, rami ir vienoda buvo motinos ir vaiko meilė. Bet užėjo kiti laikai, išblaškė ramias ir taikingas dienas, atskyrė vaikus nuo tėvų. Žvilgtelėkim, kaipgi sūnaus ar dukters pagarba ir meilė motinai reiškiasi šių dienų toj lietuvių poezijoje, kuri parašyta svetimame krašte, esant toli vieniems nuo kitų. Motina, likusi ten anapus ribos, girdi mūsų žemės raudą ir skundus blaškomų sodvų ir namų:

Cirdi - praeina tremtinių kolonos,
Ir krinta ašara ant vieškelio akmens, -
Kai jie basi bus jau anapus Dono,
Jų skausmo ašara dar vis ugnim rusens - -
Ir tu girdėsi mūsų žemės raudą
Ir skundus blaškomų sodybų ir namų.

/Bern. Brazdžionis,
Motinai, iš Svet. Kalnai, 155p./.

Motinos ir jos vaiko meilė lieka taip tampa, kad to
 ryšio joks likimas negali sutraukti:

Kur tu eitum, kur tu lēktum - visad grīši -
Tavo kaulai Motinai šventi.

Mūs iš mūsų žemės neišplėšit,
Nei, dangau, nei, saule, nei, mirtie.

/K.Brādūnas, Amžinoji Motina,
iš Svetimoji duona, 86 p./.

nēs, "dievams lygios".

ma prie langų ir skepeta braukdama ašara nuo akių:

Prie liepsnelės mažos, ten, mažytės

Sveikamarijos liejas skausmais...

Sunkūs žodžiai, maldoj neprašydę

Varsto žaizda vardaīs mylīmaīs.

/At.Kairys, Ugnies šauksmas,

iš Blaškomí lapai, 18 p. /.

jos neklausti ar buvē gera ar bloga:

Tik neklauski, motinėle. || Ar likimas širdį gelė,

Bloga mums ar gera - Ar iš proto varė...

/Jonas Račkaitis, Laiškas, Žiburiai, Nr.14/.

Buvo dienų be pastogės ir naktų be nakvynės. Naktį šė-
 lo audra taip, jog "nekeliautų nė šuva išvarytas". Ir paga-
 liau: "Verkė kūdikis ant rankų - žmogus be tėvynės".

Gera buvo klausyti motulės pasakų namie apie sesę, iškeliavusią į šaltus tolimus kraštus ir gulbės sparnais parskridusią namo. Kas tikėjo, kad ir mūsų ne vienam teks atsidurti, kaip toj pasakoj, svetimam krašte:

Bavarijoj nūn, motinėle, || kai sekėm tavo pasakėle

menu tuos vakarus gražius; ir glaudėm prie tavęs pečius.

/Liudas Dovydėnas, Motulė prie židinio, Žiburiai Nr.8/.

Sūnaus svaionėse ir sapnuose motina taip dažnai gyvena:

Tarytumei matai,

Kad Palangon pas mylima mamaite grižom

Ir apkabiuom ją karštai karštai...

/St. Santvaras, Aidai, Nr.5/.

Kokiu subtiliu jausmu zuo motinos atskirtas sūnus me-
na ją: "Mamut, ar žydės šiameit liepos aplinkui sodą ir vi-
sada pramatanti tavo ranka skins tų žiedų ir dės prie ramu-
nėlių ir dešimties kitų javuose ir pievose ir ant medžių
randamų žiedų... Mamut, išdžiūvę mūsų burnos ir sukepę lū-
pos, bet joks balzamas, o tik mūsų gimtųjų laukų veremių
venduo teatgaus tąjį troškulį..." /J.Cicėnas, Laiškas moti-
nai, Mūsų Kelias, Nr.3/.

Taip su tikrai ir nemeluotu atvirumu ir širdingu jausmu mūsų poetai, atskirti nuo motinos tėvynės, išsako jai savo meilę ir savo ilgesį.

Paulius Stelionis

O motina

O motina, dėl mano laimės tu į ugnį puolanti plaštakė,
Ir dieną ir tamsioj naktį manoj širdy gyva!
Tau sidabriniam rytmetį, kaip žydinti alyvų kekė,
Ir vakaro tyloj manoji tremtinio malda.

O motina! Palikus saugoti šventosios žemės seujos,
Mažyčio žiburio gimtajam židiny.
Tu amžinai gyva manam lašely kraujo,
Tu amžinai gyva mažytėje širdy.

O motina! Skausmingų sukurių verpetuos
Atvėrus laimėn sklidiną duris.
Tavam raukšlėtame veide pati tėvynė šneka,
Tavam pilkam veide – sustingusi širdis...

O motina! O motina! Ant didžio vargo tako
Tu židinio brangiausiojo negestanti liepsna.
Tau sidabriniam rytmetį, kaip žydinti alyvų kekė,
Ir vakaro tyloj manoji tremtinio malda...

Palaiminki, motina, mano jaunystę,
Palaimink jaunystės audringas dienas!
O dienos brangiausios, ar jūs besūgrište,
Kaip jūsų išsilgo širdis!..

Matau aš: pavasaris žydi už lango,
Ir obelys puošias balčiausiais žiedais.
Mažyčiai paukšteliai tėvynę suranda –
Tik aš, o, motut, taip toli nuo tavęs!

Ir niekad ten nedygs žolė, ir niekad!
Nei rugio žiedas, nei kukalio nežydės,
Ir žemė džius tuščia, nuo jos sudrėkus,
Ir tau, o motin, nemuose mirties,
Ir tau, o motin, ašara pasiekus
Išplėš ramybę amžiams iš širdies.

B. Brazdžionis

L. Valiūkas

MOTINA

namie ir
jaunimas svetur

1944 metų vasara. Pavojus artėja. Lietuvė motina labai puikiai supranta, kas ištiktų jos dukrą ar sūnų, jei jie pasiliktų. Didelis skausmas apima motinos širdį, – ji svarto, galvoja. Juk visos jos viltys sudėtos dukroje ar sūnuje. Kiek nemigo naktų, kiek vargo pakelta, kol jie užauginta. Ji tikėjosi turėsianti senatvę kur galvą priglausti, pailsėti po savo gyvenimo darbų. Rieša motinei skaudi ašara per gyvenimo rūpesčių-vargų išvagotą veidą, galima jai skirtis su savo dukra, sūnumi. Motinos meilė savo dukrai ar sūnui neišsemiama: ji trokšta jiems gyvenimo, o ne pražūties. Taip pat ji šventai tiki, kad jos dukra ar sūnus ateitytėvynei dar bus labai reikalingas. Lietuvė motina siunčia juos nuo pražūties ir, iš širdies skausmo, ji pro ašaras beištaris tik šiuos žodžius: "Nepamiršk Dievo ir Tėvynės". Ir taip tas jaunimas likimo atbloškiamas čia, – toli nuo tėvynės, toli nuo motinos.

Žvilgtterėkim dabar į tą jaunimą, kuris anomis dienomis prisiekė savo motinei, savo tėvynei būti ištikima jos dukra, ištikimu jos sūnumi. Kokie gi dabar yra jo siekimai, troškimai? Ar atsispindi to jaunimo darbuose, elgesy motinos pasakyti paskutinieji žodžiai? Su širdgėla turim pasakyti karčią tiesą: nemaža mūsų jaunimo dalis pamiršo savo motiną, paliktą jos testamentą. Koks nepaprastai siaubingas kontrastas: tavo motina dėdą savo maldas prie Viešpaties kojų už tave, visus savo vergus, skausmą sukoja ant Tėvynės aukuro, o tu – pamiršai savo motiną, pamynai po kojomis paskutinius tau pasakytus jos žodžius. Gal tavo motina nepakeldama tų kančių – vergijos, jau atsiskyrė su šiuo pasauliu, o gal ji dabar yra mirties patale... Tėvynė neša sunkią vergijos našta; gal miršta dėl jos tavo brolis, sesuo... O ką beveiki tu?

Negirdėtas pasauly dalykas, kad lietuvis savo mirštančią motiną palydėtų amžinybėn šokių. Pakanka tik vakare užsukti į pirmą pakelę kavinę, – tarp kitų "giedrų nuotaikos" dalyvių, rasl nemažą skaičių ir lietuvių. Ir čia, nežiūrint nei advento, nei gavėnios, šokama kiekvieną vakarą iki vidurnakčių. Pasisuk gatvėj, kei pasipilia porėlės iš įvairių klubų, – čia taip pat pastebėsi ne vieną lietuvaitę, belaužančią liežuvi svetima kalba, beklykiančią iškroiptu juoku.

Lietuvės jaunimo, Motinos Dienos proga mesk visa tai, kas žemina lietuvių vardą, pateisink ateity savo darbais. Įdėtas į tave tavo motinos, tavo tėvynės viltis, lūkesčius. Težėri tau prieš akis paskutinieji tavo motinos žodžiai, telydi jie kiekviensame žingsnyje, teisikūnija tavo darbuose. Tai geriausia pagarba likusioms motinoms, kartu įnašas tėvynės nepriklausomam rytojui.

----- 15 -----

J. Mikelionas

MOTINOS kalbą prisimins

Kada tik prisimenu savo motiną, jaučiu jai nuoširdžią padėką už tai, kad ji buvo mano pirmutinė kalbos mokytoja, išmokiusi mane mažatvėje ne tik kalbėti, bet ir pastačiusi ant tikriausio gimtosios kalbos mokslo pamato. Jaučia tai, gal būt, ir visi, kas augo šeimoje, neapsikrėtusioje svetimomis kalbomis ir branginančioje savo tautos kalbą. Kitaip ir negalėtų būti.

Žmogus ne iš savęs pradeda kalbėti, nors iš prigimties ir gabus kalbėjimui, - jis kalbėti išmoka turėdamas būtinų santykių su kitais žmonėmis visuomenėje, kuries pagrindinė užuomazga yra šeima, pagrįsta tarpusaviais tėvų ir vaikų ryšiais. Tačiau glaudžiausi santykiai čionai esti tarp motinos ir kūdikio, todėl motina bus taip pat pats pirmutinis asmuo, kurį kūdikis išgirsta kalbant, ir kūdikis, visų pirmiausia sekdamas tik savąja motina, savo neapipavidalintus jausminio klykavimo bei vogravimo garsus ima pamažėl derinti į nusistovėjusias garsines ir reikšmines žodžių lytis. Koks glaudumas tėvų, ypač motinos, kalbinių santykių su kūdikiu, rodo ir vadinamieji onomatopoeiniai žodžiai, kur pasikartoja kūdikio vograujamieji garsai ir randasi pirmosios žodinės išraiškos artimiausiems kūdikio aplinkumos asmenims ar daiktams pavadinti, pvz.: ma-ma, pa-pa, ba-ba, dē-dē, tē-tē ir kt. Iš šitų pirmųjų motinos ir kūdikio tarpusavio žodžių ir dar iš kitų kūdikio kalbos tyrimo duomenų, be to, daroma spėjimų ir apskritai apie žmonijos pirmvoktės kalbos raidą, kurią iš dalies su tam tikru lygiagretiškumu pavaizduojanti kūdikio kalbos raida.

Auga kūdikis, ima sueiti į protą ir įlipa į vaiko amžių. Kiek vėl motina turi įtakos vaiko kalbos raidai, aišku ir iš to, su kokių smalsumu vaikas klauso jos idomiųjų pasakų, niūniuojamų dainelių ir paprastųjų pamokymų apie gyvenimą, kuris vaikystėje dar tokiomis šviesiomis spalvomis tebesiklostė. O kas tos motinos kalbos grožis, kas vaizdingumas ir tikslingumas, tai gali pasakyti ir tas, kam teko kada nors pakeliauti po savo kraštą tautosakai ar mūsų žodnyui medžiagos parankioti: klausais žilagalvės sodietės pasakojimų ir jauti - tartum į tave byloja gyvoji, amžių būvyje per kartų kartas išugdytoji gimtosios kalbos dvasia. Ima, be abejo, tuoj atsiliepti kūdikio kalbos raidai ir kitų šeimos narių įtaka, taip pat artimųjų bei kai-

----- 16 -----

mynų ir tos apylinkės, kurioje jis leidžia savo vaikystę ir kuri ilgainiui vis labiau jam plečiasi. Didėja vaiko kalbos žodynas, įvairėja jo žodžių jungimo būdas ir pagaliau vaikas įauga į vadinamąją tėviškės kalbą, vartojamą ne tik namiškių, bet ir tam tikros krašto apylinkės žmonių, ir sudarančią atskirą tarmę. Tėviškės kalboje išugdomas pagrindas gimtosios kalbos jausmui, kuriuo pasireiškia kiekvienos kalbos saviškumas, ir padedamas pagrindas mokykliniam kalbos mokymui, įvedančiam į vadinamąją bendrinę kalbą. Bet, šiaip ar taip, toji tėviškės kalba galutinę atramą turi šeimos ir ypač motinos kalboje; ji atstovauja šnekamajai liaudies kalbai, kuri turi lemiamą vaidmenį bendrinės kalbos raidai, žinoma, destis ar pastaroji eina sveiku prigimtuoju keliu.

Pavyzdžiais iš knygų bei laikraščių, kaip atsimename, kalbininkai daug kartų yra priekišioję, kad mūsų bendrinė kalba, palyginus ją su liaudies šnekamąja, dažnai esanti ir skurdi, ir negyva. Dėl sparčios kultūrinio gyvenimo pažangos nepriklausomybės metais buvo reikalus spėriai augti taip pat bendrinei kalbai, o drauge su iš svetur tvinstančiomis šviesos pažintimis per neapsižiūrėjimą prigijo tai kalbai ir svetimo jų reiškimo būdo, ypač žodyne ir sintaksėje. Daug kas ėmė pamiršti, ką iš savo motinos esame išmokę, ir, ką rašydami ar kalbėdami, vaduodavomės daugiausia svetimųjų kalbų dvasia, užsikrėsta per svetimąją spaudą. Todėl ne be pagrindo gaillestaujama, jog kartais bemokslis sodietis savo mintis žodžiais išsako daug įvairiau, daug vaizdžiau net už kai kuriuos vardą turinčius rašytojus, kurių kalba privisusi visokių svetimųbių, dirbtinė ir liesa.

Per kalbininkus taip pat būsime girdėję patarimą idėmiau pasiklausyti, kaip kalba mūsų sodiečiai, ir iš sodiečių imtis būdingų žodžių bei posakių bendrinei kalbai paturtinti. Be to, jų patarta mokyti žmoniškos kalbos dar iš rašytinės mūsų tautosakos – pasakų bei dainų, taip pat iš rašytojų, gebėjusių saikiai susamti savo raštuose liaudies kalbos gerųjų ir pakreipti bendrinės kalbos raidą į tikrą prigimtąjį kelią, kaip sakysim: Donelaičio, Valančiaus, Žemaitės, Vaižganto, Jablonskio, Balčikonio, Smatonos ir kt. Tiek vienas patarimas, tiek kitas, be abejo, yra sveikas – nieko čia nei pridėsi, nei atimsi. Gi ir mūsų bendrinė kalba, kaip ir kitų tautų, kultūrinio gyvenimo pažangos poveikiu galės išaugti visiškai saviška ir sukurti tikrąjį lietuvišką stilių, jeigu bus plačiai ir giliai įleidusi šaknis į gyvąją liaudies kalbą, mums prigijusią iš motinos lūpų, ir iš tenai stengsis ištraukti visas savo ūgiui naudingas sultis.

Kurdami bendrinę kalbą, kurios pagrindas palmta pamuniečių aukštaičių tarmė, žinomieji rašytojai, ypač atgimimo meto – aušrininkai, daugiausia taip bus ir darę: jie rėmėsi tais dabar patariamais kalbos šaltiniais, t.y. liaudine kalba, tautosaka ir gerųjų savo pirmtakų palikimu. Nelyginant bitelės, kiekvienas nešė savo dalį ir dėjo į vieną

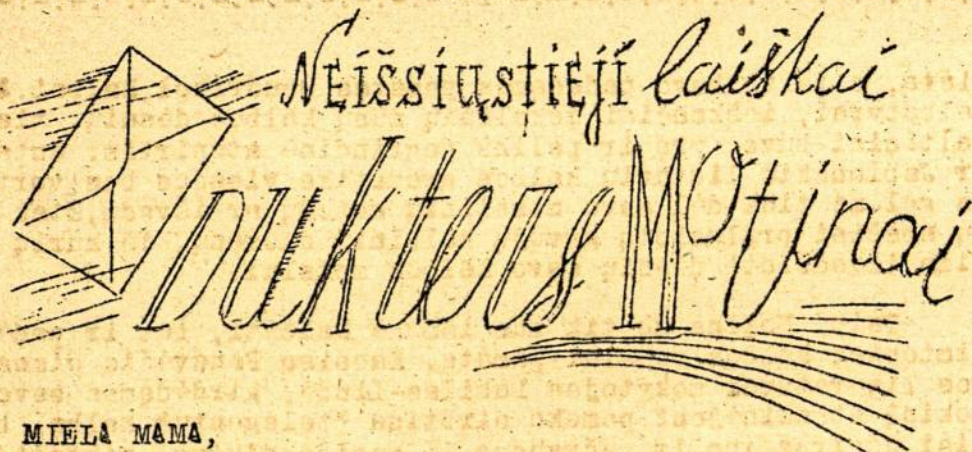
Taip. Motina ne tik mus išmokė kalbėti, bet ir padėjo gimtosios kalbos mokslui pamata. Kadaise Panevėžio gimnazijos literatūros mokytojas Dobilas-Lindė, girdėdamas savo mokinį atsakinėjant pamoką dirbtine "telegentu" kalba, baisiai užsirūstino ir, užraudęs iš susijaudinimo, riktėlėjo: "Kalbėk taip, kaip tavo motina kalba!" Tada, žinoma, gal ne visi supratoma savo gerojo mokytojo perspėjimą ir juokais tarsi nuleidome, bet to pedagogo įsnuomenei buvo pasakyta didelė tiesa: turime mokytis gimtosios kalbos iš savo paprastos sodietės vargo motinos.

O. B. Fadroné

MAR. Kambarely

Nūnei sapne mačiau tave,
Mažutis kambarėli,
Ir sesės džiaugėsi abi –
Mama vertus atkėlė.

MIELA MAMA,

Aš, pasidėjus balto popieriaus lapą, mintimis skrendu pas tave... Aš taip norėčiau turėti dabar nematomą skaraistę bei toli žengiančius batus ir, prieš nepastebėta, nuvykti prie gimtojo namo ir tyliai pasibolėti į Tavo miegamojo langą. Aš norėčiau ten išgirsti taip mielą, taip seriai girdėtą Tavo balsą: "Ar tai jūs sugrižote, vaikeliai?" Aš žinau, Miela Mama, kad Tu išgirstum mežiausią sukribždėjimą prie lango, kad Tu suprastum tyliausią mano šnabždesį. Juk Tu visuomet miegojai jautriausiai. Kai mes visi ramiai ilsėdavomės, Tu negalėdavai ilgai užmigti, Tu visuomet buvai mintyse su tuo, kuris buvo toliausiai nuo tavęs. O šiandien mes visi taip toli toli... Tu viena likai išdraskyto mūsų šeimos židinio saugoti. Aš žinau, šiandien Tu esi su mumis visais drauge. Tavo širdyje, kaip ir visuomet, meilės mums visiems užtenka. Dabar Tu sodindama gėlelę ant a.s. Tėvelio ir sesutės Onytės kapo, apverki mus visus; kuriuos auginai, į kuriuos tiek daug vilčių buvai sudėjęs... Tu teberaudi, kritusio savo jauniausio sūnaus Petrelio, kurio ir kapo neberandi. Žinau, Tu nuolat drebi ir verki dėl vyriausio sūnaus Jonio, kuris jau gal Tolimuose Rytuose, o gal tebesislaugsto Lietuvos miškuose. Šiandien Tu apverki ne tik mane, bet ir visą mano šeimą. Tu bijai, kad mes galėjom mirti badu ar žūti karo audrose.

O aš čia, kasdama sniego baltumo duonos kąsnį, dažnai pro ašaras negaliu jo nuryti. Tu tokio gardaus kąsnio tikrai dabar neturi, ir aš taip norėčiau su Tavimi juo pasidalyti. Miela Mama, tik Tu neverk, nesirūpink dėl manęs, nes aš neverta Tavo ašarų... Juk aš palikau Tave nežinomam likimui... Bet, Mama, juk Tu sakei, kad neišeisi iš namų nevaryta, kad Tave tik su karstu iš ten teisneš. O gal jau išsipildė tie baisūs Tavo žodžiai... Gal pasibeldus į Tavo miegamojo langą atsilieptų svetimas ir nepažįstamas balsas. O, Viešpatie, gal ir geriau, kad Tu slepi nuo manęs balsią tikrovę. Aš gyvenu dar viltimi. Miela Mama, nors aš prašiau Tavo palaiminimo, gal ir paskutinio, bet aš tada tikėjausi vėl greit Tave pamatyti, o dabar jau baigiasi antri metai... Tavąja ranka palaimino mane pats Dievas, nežuvome karo audrose ir nemirėm badu. Tavo mažutis vaikaitis, dėl kurio likimo Tu labiausiai sielojais, išliko sveikas ir auga gražiai.

Lietuviškoji vargo motina.

- Miela Mama, aš prisimenu dažnai, kaip Tu palydėjus mane nežinomon kelionėn ne iki kiemo vartų, kaip visuomet, o tik iki prieangio slenksčio, slėpdama ašaras skubėjai vidun. Čš jaučiu, kad Tu tada puolei prie Sopulingosios Motinos paveikslo ir ten ieškojai susiramnimo... nes tik Ji gal daugiau už Tave tekentėjo... Mama, kai aš meldžinos dabar prie Sopulingosios Švenčiausios Motinos, aš ten randu ir Tave ir man derosi ramiau.

Miela Mama, Tu, užauginusi ketvertą vaikų, likai tokia vieniša, bet juk Tavo vaikai ne savo valia Tave paliko... Šis karas yra tikras pasityčiojimas iš visų motinų jausmų. O vistiek jis labiausiai sužalojo lietuvių motinos širdį. Miela Mama, jei Tau kartais pasirodo, kad Tavo kryžius yra sunkiausias, tai tik prisimink tada Eidukienę iš Pauosių, kuri devynetą išaugino ir šiandien taip pat vieniša kaip ir Tu. Aš manau, kad kaip seniau pas Tave vis ateina iš Pamiškės Jakubienė drauge su Tavim paverkti savo išvežtojo sūnaus mokytojo ir mūsų a.a.Petrello geriausiojo draugo. Aš manau, kad ji šiandien verkia ir visų kitų savo vaikų. Visų dabarties Lietuvos motinų panašus likimas.

Pasitikėk, Geroji Mama, Dievo valia ir tikėk, kad Tau nereiks vienišai akių užmerkti, kad leis Dievas Tavo vaikams, kurie dar esame gyvi, sveikiems sugrižti. Kaip gera, kaip linksma bus tada... Aš sėdėsiu prie Tavo lovos ir ištisiomis naktimis pasekosiu savo išgyventus rūpesčius, ilgėsi, sapnus, kaip kadaise pasakodavau Tau savo jaunystės džiaugsmus, ir klausysiuos Tavo išgyventos kančios. O Tu, šypsodamasi, laiminga glostysi mano galvą ir džiaugsmo ašaros vilgys mūsų skruostus. Miele Mama, ir šį laišką aš tada Tau perskaitysiu.

Bučiuoju Tave!
Tavęs išsiilgusi Tavo duktė
Nemira.

Vyro - Žmonai - Motinai

MIELOJI BENUTE!

Šiendie, kai gūdžiai skamba bažnyčios varpo aidas Motinos garbei, kai pasaulyje milijonai žmonių lenkia galvas, sveikina ir teikia dovanas motinoms ir kai tremtinių stovyklos kieme įraudę vaikai krykštuoja, glamonėdami ir bučiuodami savo mamų skruostus, - aš tyliai išėinu į Švabijos klonius, kad save apgaučiau, kad pasislėpčiau, nes kiti negi supras, tik stebėsis, matydami suaugusį žmogų verkiant...

Sėdžiu vienišas Illerio krante ant akmens luito ir rašau Tau. Rašau iš svetimo krašto jau antrąją kartą, nors žinau, kad Tu šių laiškų neskaitysi.

Pas mus gražu. Čia pietų saulė ir mėlynas dangus gailina jausmus. Ievos ir čia žydi tokios, kaip mūsų pasodėje. Tačiau čia negirdėti gegutės kūkavimo ir piemenėlio raliuojant. Kažkur švilpauja strazdas ir neramus, kaip mano širdis, Illerio vanduo skuba šiaurėn, nusinešdamas nukritusią ešarą...

Ir kaip Tu, Benute, šventi šią simbolinę dieną? Kuo džiaugiesi? Gal vietoj džiaugsmo - gražai rankas kalėjime kankinama?.. Užuoat laukus dovenų, gal rymai palaukėje prie pakrypusio kryžiaus ir rupi ašara nuslysta skruostu, kai matai verkiančią, alkaną ir pusplikę dukrą? O gal žalių miškų glūdumoje, laisvės sūnų eilėse su šautuvu gini savo ir dukros laisvę nuo išniekintojų?.. Ir gal siunti man paaiškinimą, kad tapau bailėsnis už zuikį, palikdamas Tave be vyriškos globos?

Miela Benute! Kai šį rytą, su tekančia saule tarau Tavo vardą, - mačiau Tave žalių eglaičių fone žvelgiančią į Vakarus ir mojančią man taip vaizdžiai, kaip aną paskutinį kartą šiaurės Lietuvos lygumų kaimo pasodėje. Aišku - vizijos. Bet žmogus taip nori nuklysti praaitin. Dundėjo tada artimi sprogimai ir vos pakylančią saulę rytuose dengė gretimio degančio kaimo dūmai. Skubiai atsisveikinom ūksmingam tėviškės sode ir, kai aš priklaupęs bučiavau miegančią be rūpesčio dukrelę, Tu pre ašaras tarai: "Jonai, Jonuk, neužmiršk manęs ir dukrėtės; mes tavęs niekad neužmiršim, jei gyvos būsim!" Ir tai jau buvo paskutiniai Tavo žodžiai, kuriuos aš girdėjau. Jie priminė man tada, jog pabučiavimas dukrelės buvo man priesaika, priesaika šventa - niekad neužmiršti Jūsų.

Sunkiai slinkau rasoto griovio kraštu iš gimtųjų namų, o aplaistoj sodyboj klaikiai staugė pririštas šuo... Telau nuo Tavęs į Vakarus, nežiniau, o Tu iškėlusį ranką mojai

Tada, tą atsisveikinimo dieną, buvo vos du metai kai susitiko mūsų keliai! Skirtingi keliai: mano – medžiotojo, o Tavo – gyvybės nešėjos... Ir kaip naiviai tada tikėjome, kad mūsų naujasis bendras vieškelis bus toks tiesus ir nesibaigiantis kaip laisvųjų paukščių takas. Bet juoda likimo ranka negailestingai sugniaužė, tarsl besiskleidžiančius du pumpurus, ir išbloškė...

Štai dabar, tik ką supyniau iš žibučių vainiką, nedidelį, toki, kad tiktų mūsų dukrytės galvutei papuošti. Juk ji gal taip pasipuošusi sveikina Tave šiandien. Judvi gal vaikštot Tavo vaikystės takais ir skinatė geltonas riebias purienas lankoj prie Lėvens... O, Benute, graži lanka prie Lėvens. Tyras, remus, bet paslaptingas upės vanduo skalauja vagos krantus. Ir kai dabar tą vaizdą mintyse regiu, tikėk, Benute, lyg žvėris narve, nęrimsta širdis mano krūtinėj. Ji draskosi, veržiasi ir, su jos balisiais dūžiais, pakylu svetimo Illerio krantuos ir, iškėlęs žibučių vainiką, šaukiu vakarų vėjams, šaukiu šiaurėn plaukiančius vandenį, šaukiu baltas žuvėdras nunešti mano širdies skausmą ir pabučiavimus Tau, į kraštą prie Baltijos, iš kurio atkeliavau! Šaukiu kad pasakytų, jog niekad nematyti Tavo, mylimoji, lūkestingo žvilgsnio ir niekad negirdėti savo kūdikio skardaus juoko, - yra daugiau negu kančia, yra nepakeliama!..

Neužmiršiu Jūs, kol gyvas būsiu!

Bučiuoju! Jonas.

Neronas motina

/Legenda/

I.

Švietė žibintai rūmuos karaliaus,
 Linksmos Neronas, gėrė, puotavo,
 Liejosi vynas raudonas ir žalias,
 Pusnuogės vergės jam šoko, dainavo.
 Verkę per naktį sena Agripina,
 Gražė rankas ji ir ašaras liejo.
 Matė ji savo sūnaus ištvirkimą,
 Matė jo klastą, žiaurumą regėjo.
 Ir neištvėrusi žengė į salę,
 Neronas girtas ten šoko, kvatojo.
 Kilnūs dvariškiai aplink puotos stalą
 Jam pataikaudami rankomis plojo.
 - Liaukis, sūnau, - Agripina jam tarė.
 Ciesoriaus žvilgsnis ją parvėrė šaltas.
 - Ašaros liejas šelia tavo dvaro,
 Keršto jau šaukiasi kraujas nekaltas...
 - Vėl priekaištauti man tuje drįsti?
 Man jau užtenka verkšlenimo rūmuos.
 Argi tu, motin, manęs nepažįsti,
 Gal nežinai tu šio durklo aštrumo!..
 Neronas puolė, it žvėris laukinis,
 Durklą į motinos širdį suvarė,
 Kraujas ištryško iš josios krūtinės,
 Krito ant žemės, nė žodžio netarus.

II.

Sklido neramios sostinėj žinios:
 Kilo iš priespaudos Nerono žmonės.
 Pildėsi žodžiai tarti Agripinos -
 Kerštas artėjo šiam Romos tironui.
 Baigėsi jo viešpatavimo dienos.
 Dingo nuo vartų jau dvaro sargybos,
 Veržės į rūmus minios romėnų,
 Keršto troškimas akyse jų žiba.
 Kvintus, narsusis sukilėlių vadas,
 Žengė į ciesoriaus pilį pirmuoju,
 Ir netikėtai, kareivius jam vedant,
 Kelia vėlė Agripinos pastojo.
 - Kvintai, išlaistink, - vėlė jam kalbėjo,
 - Žmones iš jo sauvaliavimo paiko,
 Valdžią atimki, kurią jis turėjo...
 Bet nežudyki sūnaus, mano vaiko!
 Vėliai prapuolė vėlė, kaip nebuvus,
 Tebealdėjo žodžiai tik josios.
 Kai prasivėrė kambario durys,
 Neronas kniūpsčias gulėjo kraujuose.

TOMAS A' KEMPIS

MARIJA

/Iš "Kristaus Sekimo"/

1. O MARIJA, mano Motina, kai mano suspausta širdis yra prislėgta rūpesčių ir vargų, ir mano siela pilna liūdesio ir baimės; kai pagundų vėtra šėlsta aplink mane, ir kančios audra lenkia mano širdį, kai nuodėmė uždaro dangaus vartus ir atima man Dievo draugystę – šią liūdesio ir suspaudimo valandą kur gi aš bėgsiu, jei ne pas Tave, švenčiausioji Marija, suspaustųjų guodėja ir nusidėjusiųjų globėja?

2. O MARIJA, Tu iš tiesų esi ta brangioji jūros žvaigždė, kuri saugo pavojuose tuos, kurie kelia į Tave akis. Aš prašau Tavęs dabar man padėti, mieliausioji Dievo Motina. Aš šaukiuos Tavęs su pasitikėjimu kūdikio, kuris ieško globos motinos rankose. Atidaryk man savo rankas. Duok man vietos savo širdyje. Sakyk man: Nebijok. Aš tavo užtarėja. Aš kalbėsiu už tave. Kaip motina guodžia verkiantį vaiką, aš guosiu tave. O mano Motina, tark šiuos žodžius, ir ramybė įeis į mano širdį.

3. ATEIK, o Marija, ateik su malone, kuri visad lydi Tave. Ateik pas mane mano varguose. Ateik paguosti manęs ir atnešk man malonę savo Dieviškojo Sūnaus, Jėzaus.

4. BRANGIAUSIOJI MOTINA, aš jau būdavau paguostas, dar nespėjęs išpažinti Tau savo rūpesčių. Tavo vardas – balzamas mano žaizdoms.

5. O VARDAS Marijos, vardas pilnas malonės! Vardas, kurį visų lūpos taria su meile, visų širdys laimina. Dangiškasis ir angeliškasis vardas, būk mano paguoda ir stiprink mane dabar ir mirties valandoj. O Marija, Mergele, Motina Kristaus, tebūna Tavo šventas vardas ir vardas brangusis Jėzaus paskutinieji, kuriuos aš ištarsiu žemėj.

Iš anglų k. vertė A. Tyruolis

Marija, Motina malonės,
Valdove žemės ir dangaus,
Po Tavo kojų puola žmonės, –
Namų netekusius priglausk!
Ant žemės nekaltųjų kraujas
Išmargino žiedų spalvas,
Tik per Tave pasaulis naujas
Vaikus ir motinas supras.

Faustas Kirša

MOTINA IR SKAUTAS

Ruben J. Panavas

MOTINOS MEILĖ

Pirmasis gegužės mėnesio sekmadienis – Motinos Diena. Tai mūsų motinai meilės ir padėkos diena. Motina, motutė! Kiek meilės, pasišventimo, gyvenimo šilimos šiuose žodžiuose! Joks rašytojas nepajėgs išreikšti, kiek juose glūdi gražiausių minčių. Motina, tai didvyriško pasišventimo, pasiaukojimo, savęs išsižadėjimo, ištvermės, ir visų kitų dorybių, turinčių su meile ryšių, pavyzdys. Motutė mus liūliavo lopšelyje, ji verkė ir džiaugėsi su mumis, ji parodė, kaip mes turime sudėti rankutes maldai, ji įdiegė į mūsų širdėles tėvynės meilės ir jai pasiaukojimo jausmą.

Šio baisaus karo metu viena motina, būdama sužeista ir nebegalėdama išgelbėti savo dviejų mažų kūdikių iš degančio namo, pati atsiklaupė ir, pasirėmusi ant rankų, savo kūnu pridengė vaikučius, kad tik galėtų juos išgelbėti. Bet pirmiau pati sudegė, ir tik jos širdžiai nustojus plakti, liepsnose žuvo ir nekalti, dar nesuprantą, kas yra motinos meilė, vaikai.

Motina myli ir savo vaikučiams aukojasi ne tik tada, kai jie yra geri, dėkingi, bet ir tada, kai vaikai motinai labai nusikalsta.

Kaip didelė yra motinos meilė mums kiekvienam, taip pat neribota ji yra ir mūsų tėvynei. Kas išugdė mūsų tėvynei galiūnus: Gediminą, Kęstutį, Vytautą Didįjį? Kas davė tautai pasišventusius knygnešius, nenugalimus savanorius bei laisvės kovų pasiryžėlius? Kas išaugino Dr. Basėnavičių, tautos dainių Maironį, Vaižgantą, Nežinomąjį Kaireivį? Tai vis lietuvė motina. Ji išmokė mylėti savo tėvynę ir jai aukotis. Ji tėvynei nieko negailėjo: ne viena motina kartu su sūnumi knygnešiu ar savanoriu net ir gyvybę paaukojo.

Skautės, skautai! Švęsdami Motinos Dieną, pasistenkime kuriuo nors būdu už tą begalinę jos meilę mums atsilyginti. Jei kieno mamytė yra jau pas Dievulį ar žiaurus likimas ją yra atskyręs nuo mūsų, nepamirškime visuomet, o ypač šiandien, už ją pasimelsti. Jei mamytė yra drauge su mumis čia ir neša sunkią tremtinio našta, parodykime jai savo padėką, meilę, pavaduodami ją darbe, patarnaudami, suteikdami džiaugsmo. Nelaukime, kad mamytė mums visuomet viską padarytų, leiskime jai pasilsėti. Tad visuomet, skautė, prisimink VII įstatą ir visuomet budėk!

JAUNUOLIO MAMYTĖ

Todėl, minėdami Motinos dieną, supraskime ir įvertinkime Motinos kilnias pareigas ir pasiaukojimą. Būdami jai už viską giliai dėkingi, savo mylinčiose širdyse, sukurkime motinai nevystanti meilės ir garbės vainiką.

A. ŠILAS

Ir tu, motut, buvai jauna,
Kaip aš, kaip mes jauni visi,
Buvai tu džiaugsmo kupina,
Netryško ašara šviesi.

Dabar tu rūpesčių gilių
Esi kasdieną prislėgta.
Ar kuo padėt, motut, galiu,
Kad palengvėtų tau našta?

Nuo pat ankstybos valandos
Lig vėlaus vakaro darbai,
Net užmiršti, kad kitados
Ir tu jauna, kaip aš, buvai.

Nuvargus po dienos darbų,
Kai miegui svyra jau galva,
Argi tada, motule, tu
Esi nuo rūpesčių laisva?

Argi tada tau nerūpės,
Kai merksi smžiams jau akis,
Kai ant pavargusios širdies
Užguls neauštanti naktis?

Sakyk, ar kuo padėt galiu,
Kad palengvėtų tau našta?
Kad būtum tu darbų sunkių
Mažiau, motule, prislėgta?

Pskt. V. Angulis

SKAUTO PAREIGOS MOTINAI

Jau antrą kartą sulaukėme Motinos Dienos išseivijoje. Pirmąją Motinos Dieną daugelis minėjo neorganizuotai, gal tik mintimis prisiminėme motiną. O dažnam toji diena pralinko nepastebėta. Dabar daugelis mūsų jaunųjų Motinos Dievą minime kaip skautai. Taigi, būdami skautai, turėtume šią šventę atšvęsti geriau, negu pernai.

Motina. Šį žodį kartoja visi, pradedant kūdikiu lopšyje, kurio pirmasis žodis "mama". Jo neužmiršta jaunuolis ir net suaugęs žmogus. Kiekvienas turi arba turėjo savo motiną ir ją savaip myli. Kaip gi nemylėti tos, kuri daugiausia vargo auginama ir auklėdama savo vaiką.

Ivertindami motinos pastangas išauklėti tikrą ir gerą sūnų bei dukrą, mes pastatėme ją į eilę kitų didvyrių, kurių dienos švenčiamos įvairiais metų laikais. Gražiausias metų laikas – pavasaris. Gamta atbunda. Atgyja augalai ir gyvuliai, visi ruošiasi naujam gyvenimui. Kaip tik šiuo metų laiku ir švenčiama Motinos Diena, nes motina mums pri-mena pavasarį savo tikrąją motinišką meilę.

Skautai, duodami išodį, pasižada tarnauti Dievui, Tėvynei, teikti pagalbą artimui ir būti ištikimi skautų įstatams. Paklausu, kas yra mergeitei ar berniukui artimiausias? Neapsiriksiu atsakęs, kad motina. Taigi, pirmoji

vyr. skřáb. Al. R a d ž i u s

TURINYS

psl.

Vytautas Volertas: Šventoji gija.....	1
Dr. J. Jakševičienė: Ji gyvena tik tau.....	3
A. Tyruolis: Gal niekad /eil./.....	6
Jaučiu kaip tavo maldos /eil./.....	6
K. V. P.: Motinų žemė.....	7
Alf. Šešplaukis: Motina naujesniojo lietuvių poezijoje.....	10
Paulius Stelingis: O Motina /eil./.....	13
x x x /eil./.....	13
L. Valiukas: Motina namie ir jaunimas svetur.....	14
J. Mikeliūnas: Motinos kalbą prisiminus.....	15
O. B. Audronė: Mano kambarėli /eil./.....	17
Neišsiųsti laiškei:	
Duktėrs - motinai.....	18
Vyro - žmonai - motinai.....	20
A. Radžius: Nerono motina /eil./.....	22
Thomas a Kempis: Marijai.....	23
Motina ir skeutas:	
Kun. J. Panavas: Motinos meilė.....	24
G. Z.: Motina ir jaunimas.....	25
A. Šilas: x x x /eil./.....	26
Pskn. V. Augulis: Skautų pareigos motinai.....	26

-000-

Redagavo Redakcinė Komisija: C. Surdokas, Alf. Šešplaukis,
V. Volertas.

Viršelį dail. Paškevičiaus.

Vinjetės ir užsklandos: Paškevičiaus, Makarevičiaus ir
Rutkausko.

Spausdino: V. Muraškauskas ir J. Penikas

